

IŠSAMUS

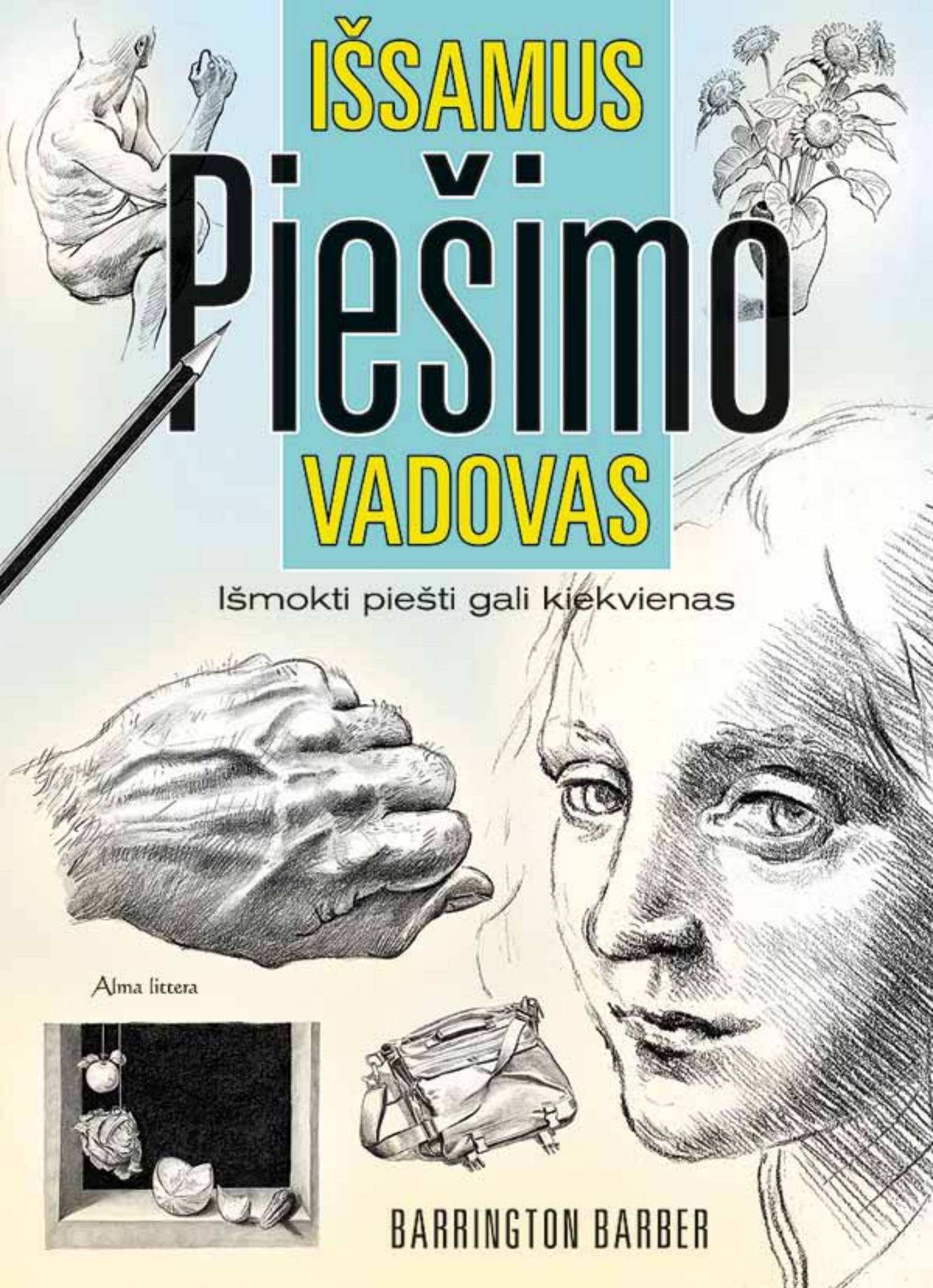
# Piēsimo

VADOVAS

Išmukti piešti gali kiekvienas

Alma littera

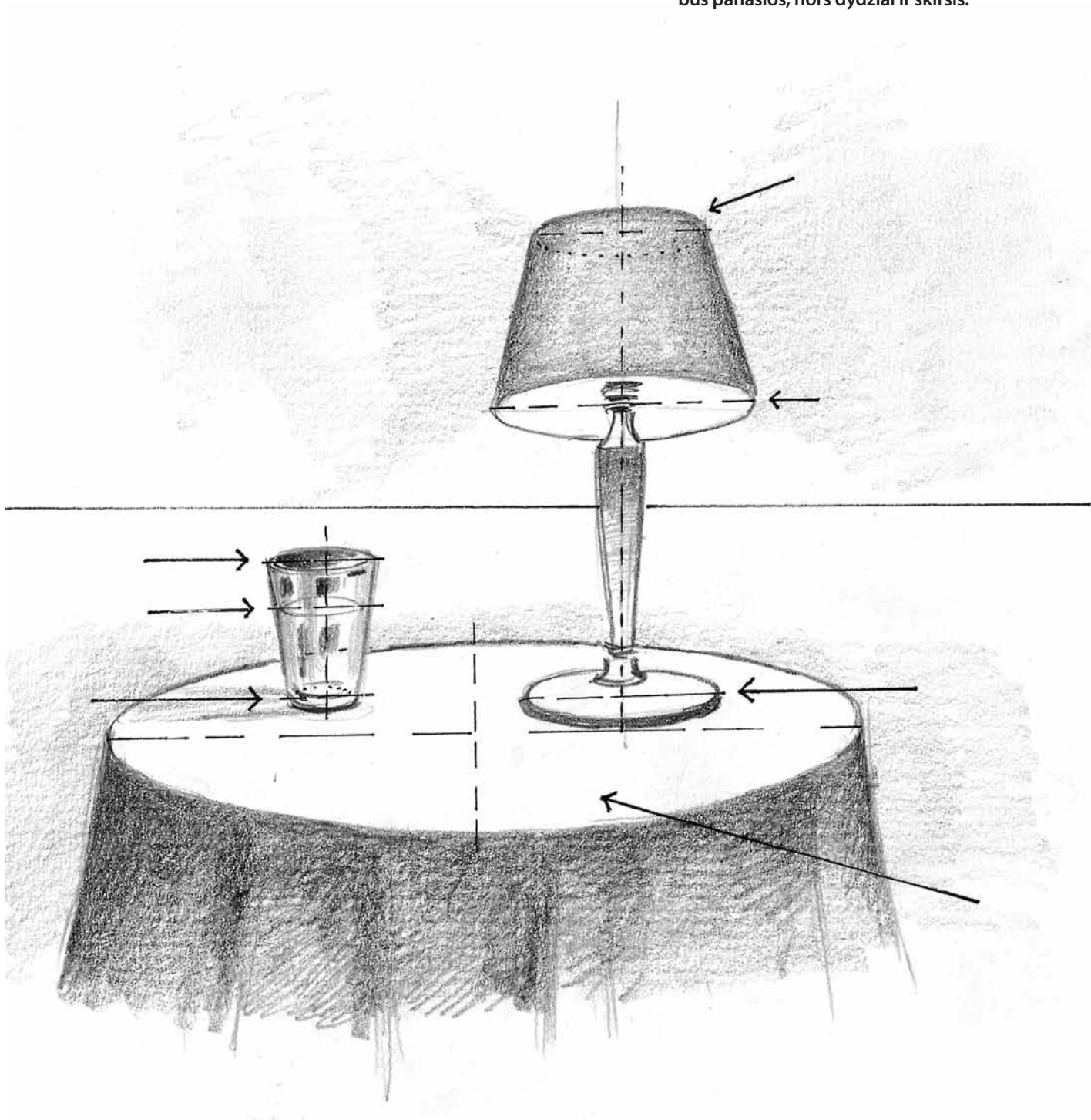
BARRINGTON BARBER



## Elipsės – perspektyvinis apskritimo atvaizdas

Kaip nagrinėjome p. 22, elipsė yra nuožulniu kampu matomas apskritimas. Tokiu pat lygiu aukščiau ir žemiau akių linijos esančių elipsių proporcijos panašios. Kaip matote pateiktame pavyzdyje, ant apskrito pagrindo padėtų apskritų objektų proporcijos panašios.

Lempos gaubtas ir pagrindas, stas, stiklinės viršus ir apačia – visos šios formos yra elipsės, susijusios su tuo pačiu akių lygiu. Apatinių panašiam lygyje esančių elipsių pločio su aukščiu proporcijos irgi bus panašios, nors dydžiai ir skirsis.

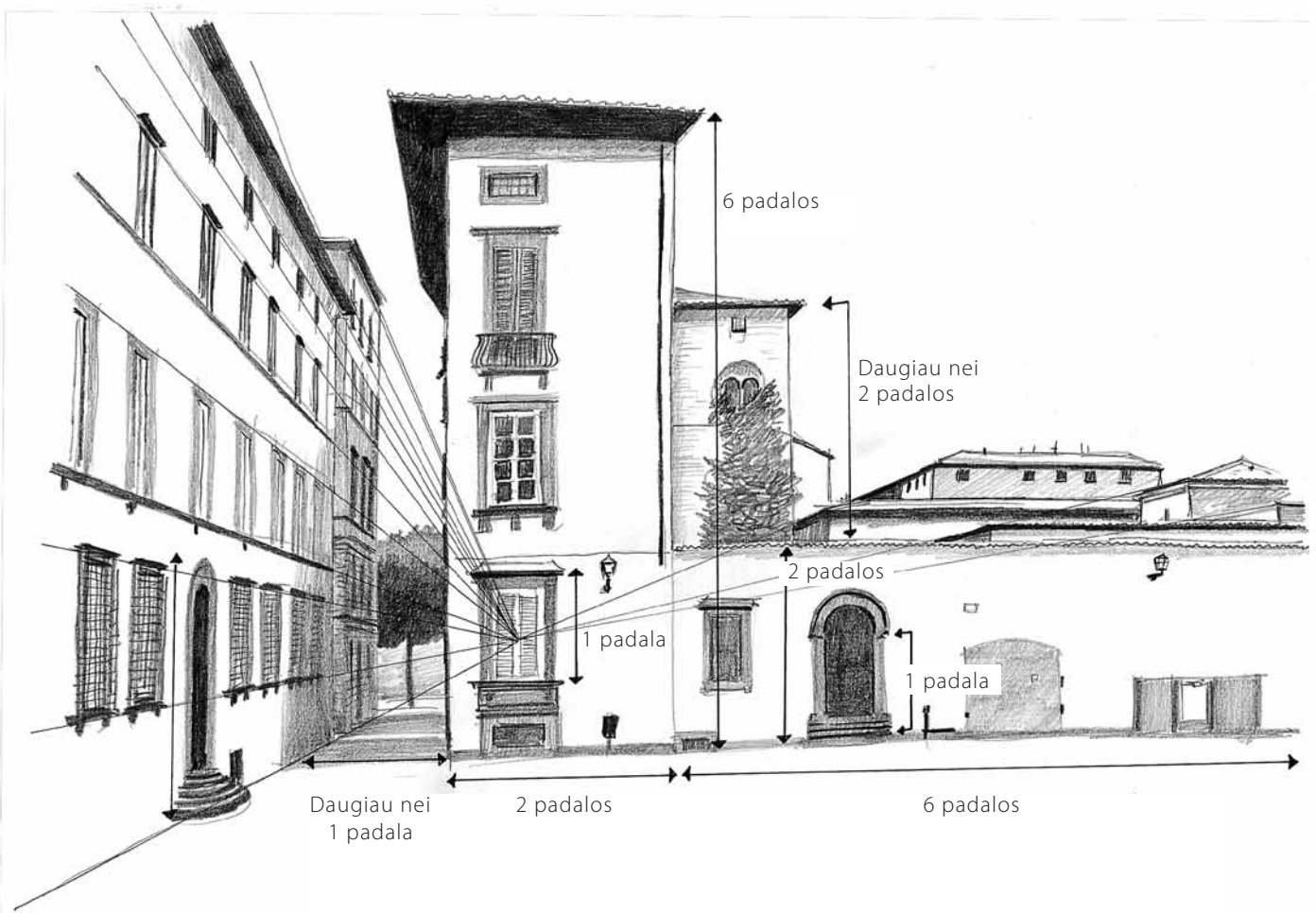


## Matavimas padalomis

Tiksliai nupiešti sudėtingą gatvės vaizdą, kuriame reikia atsižvelgti į proporcijas ir perspektyvą, gali būti sunku nepasirinkus kokio nors vieno matavimo vienetą – padalos.

Piešdamas miesto sceną kaip apačioje, matavimo padala pasirinkau vieną vaizdo elementą (apatinį lan-

ginėmis užsklęstą langą) ir pagal jį pamatavau visų kompozicijos dalių proporcijas. Kaip matyti, aukštoji priešais esančio pastato dalis yra šešis kartus aukštesnė už langą su langinėmis ir dukart platesnė už lango aukštį, o jo žemesnės vieno aukšto dalies prie piešinio krašto plotį sudaro šeši lango aukščiai.



### MATAVIMAS KAIP GALIMYBĖ

Matavimo padala padeda piešti tiksliai, bet jos paskirtis – tik apytikriai mus nukreipti. Įpratę piešti pastebėsite, kad akis – nepaprastai tikslus proporcijų ir dydžio matavimo instrumentas. Kai kartais reikia tik patikrinti, ar tiksliai pataikėme, irgi tinka matavimo padala ir panašios priemonės.

## Perspektyvos terminai

Kalbant apie perspektyvą, reikia įsidėmėti nemažai dalykų ir terminų. Svarbiausia yra tai, kad dvimačiame piešinyje ir tapybos darbe neįmanoma tiksliai perteikti to, ką matome. Tenka toleruoti tam tikrus pasikeitimus ir dailininko laisvę. Plokščias žemėlapis negali pakartoti išgaubto Žemės paviršiaus, todėl reikia paaukoti arba vietovės formą, arba proporcijas. Žmogaus akys yra tarsi dviejų židinių fotoobjektyvai. Aplink išorinį regėjimo kraštą susidaro deformacijos taip pat, kaip ir fiksuojant vaizdą fotoobjektyvu. Tai aiškiausiai matyti nuotraukoje, padarytoje žuvies akies objektyvu.

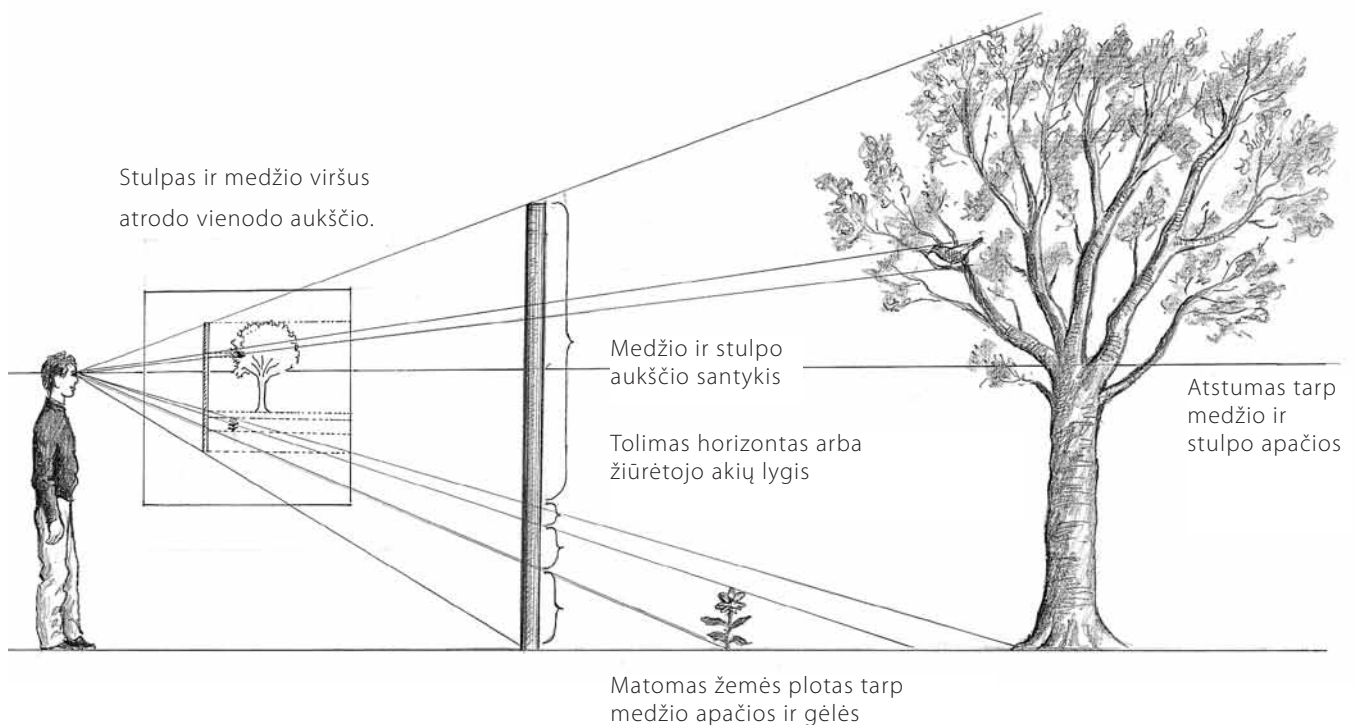
Žvelgiant į ką nors paprastai, akys apibėga bendrą

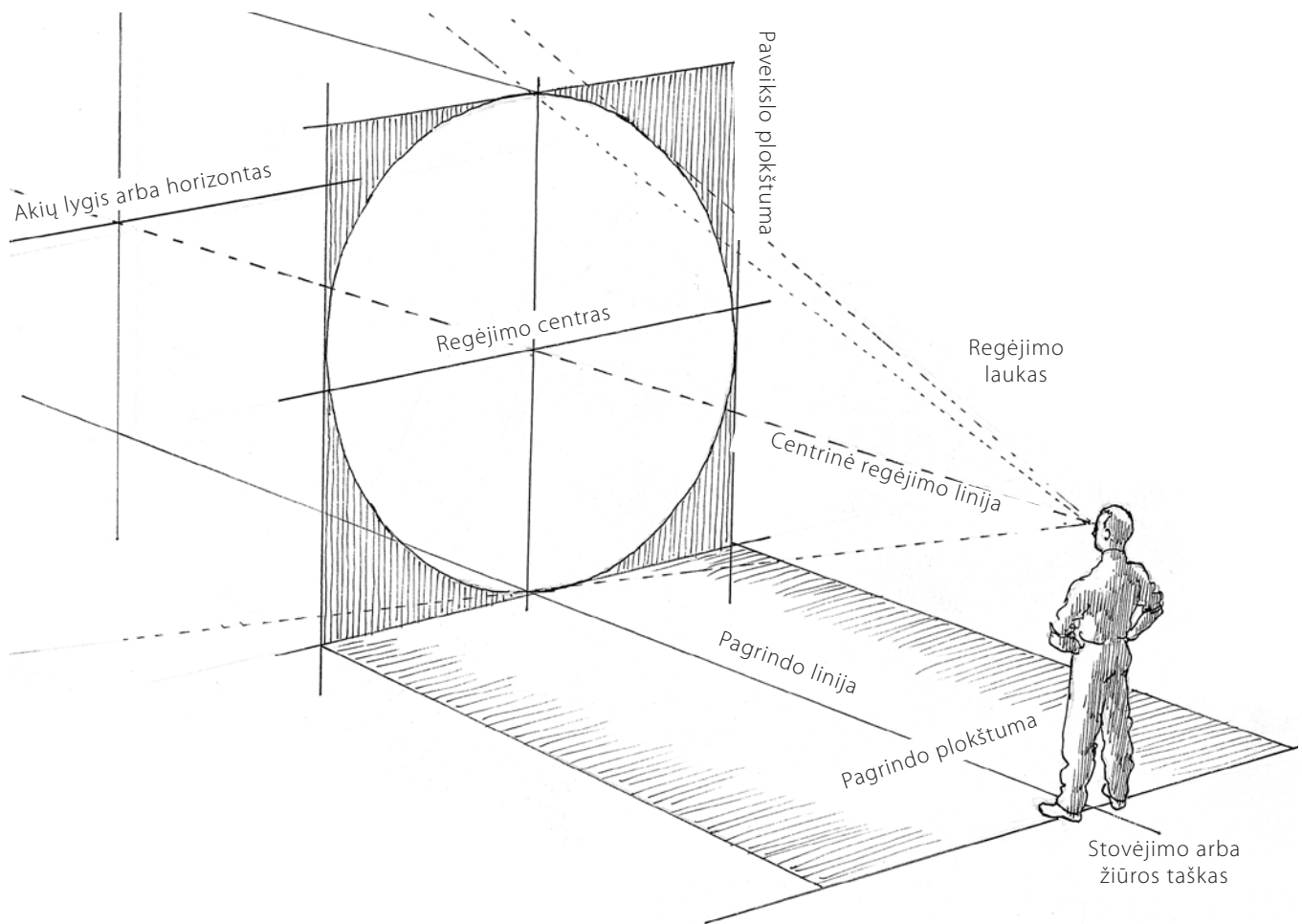
regimą vaizdą. Bet žiūrint į konkrečią sceną regėjimo centras yra viename taške, piešiamo ploto viduryje. Tai reiškia, kad nelengva išorinius regėjimo lauko kraštus nupiešti tiksliai susiejant juos su regėjimo lauko centru. Todėl dailininkui reikia apriboti regėjimo plotą taip, kad būtų galima aprėpti vienu žvilgsniu. Dailininkas turi suvokti ir tai, kur yra jo akių lygis bei tikroji horizonto linija, nors ir užstojama kalvų, medžių ar pastatų. Žmogaus regėjimo laukas (vadinamas kūgiu) siekia apie 60 laipsnių, tačiau dailininkas paveikslą apriboja iki daug siauresnio, išskyrus tuos atvejus, kai ketina parodyti deformaciją.

## Santykiai paveikslo plokštumoje

Šiame pavyzdyje nagrinėjame medžio, stulpo, gėlių ir horizonto linijos santykius. Kaip matyti, paveiksle medis atrodo žemesnis už stulpą, nors iš tikrųjų stulpas už medį žemesnis. Taip pasireiškia perspektyvos dės-

nis, nes medis toliau už stulpą. Tarp medžio pagrindo ir gėlės yra žemės plotelis. Horizonto linija sutampa su žiūrėtojo akių lygiu.





## Perspektyvos terminai

**AKIŲ LYGIS:** žiūrėjimo į ką nors lygis – tai iš duoto žiūros taško matomas horizontas.

**PAVEIKSLO PLOKŠTUMA:** vertikalios ir horizontalios erdvės plotas, sutampantis su ketinamu piešti plotu.

**REGĖJIMO CENTRAS:** tai piešiamo ploto centras; dailininkas žvilgsnį nukreipia tiesiai į jį.

**PAGRINDO LINIJA:** centrinė linija, išvesta iš nekintamo žiūros taško iki piešiamo ploto centro linijos apačios.

**PAGRINDO PLOKŠTUMA:** pagrindo plotas tarp žiūrėjo ir piešiamo ploto. Pagrindo linija ir pagrindo plotas gali būti įvairaus ilgio ar dydžio.

**REGĖJIMO „KŪGIS“ ARBA LAUKAS:** maksimalus normalaus regėjimo kūgis, susidarantis tarp žiūrėjo akių kaip šio kūgio smaigalio ir išorinės piešamos erdvės, kurią akys be iškraipymų (atsirandančių dėl akių lęšio linkio) aprėpia vienu žvilgsniu.

**STOVĖJIMO, ARBA ŽIŪROS, TAŠKAS:** vieta, kur dailininkas atsistoja piešti jį dominantį vaizdą.

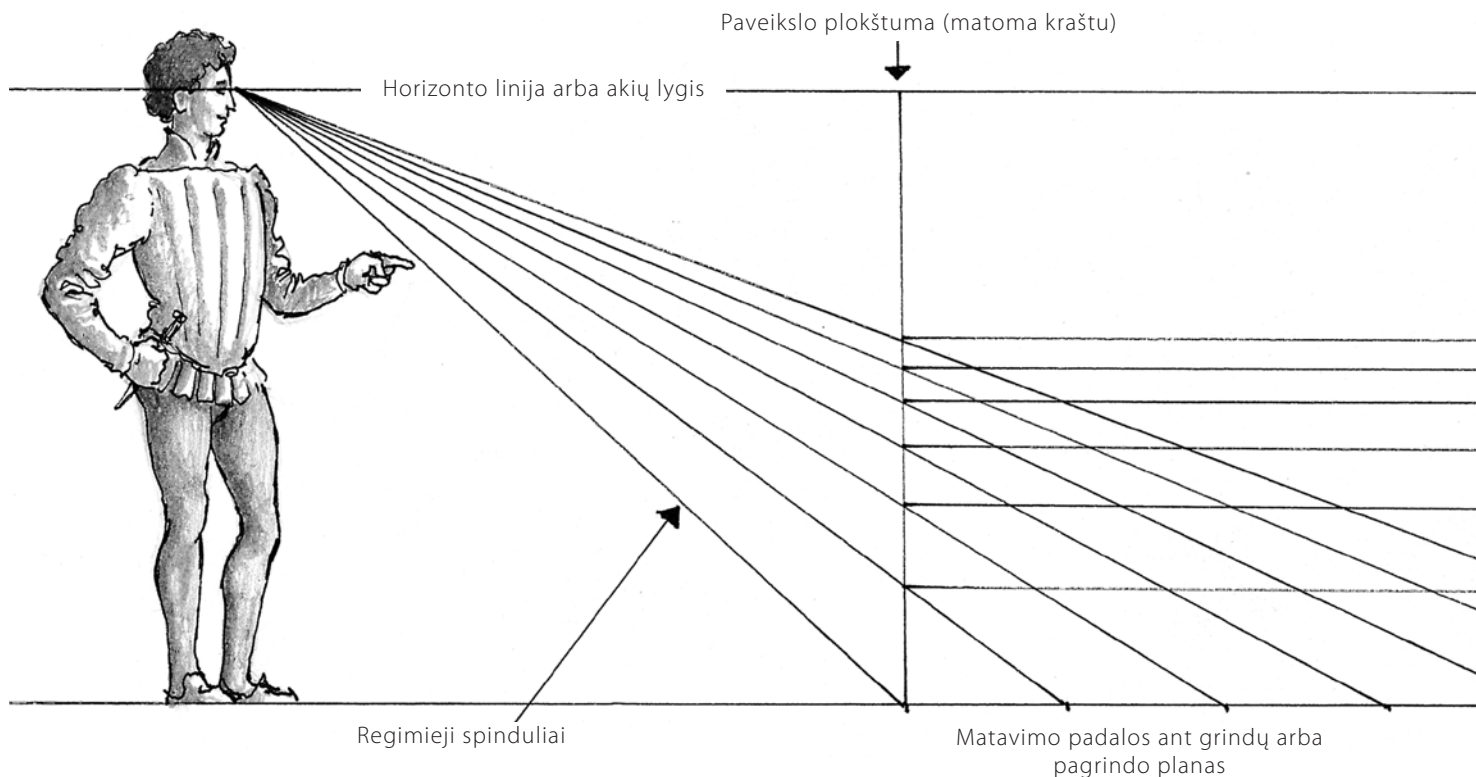
## Dar apie perspektyvą: Alberčio sistema

Remdamasis Filippo Bruneleskio (1377–1446) optikos mokslo atradimais, Renesanso laikotarpio dailininkas ir teoretikas Leonas Batista Albertis (1404–1472) sukūrė dailininkams skirtus perspektyvos taikymo metodus. Jo sistema padėjo naujai tapytojū, skulptoriū ir architektū kartai įsivaizduoti trimatę erdvę ir remtis šia samprata savo kūryboje.

Taikydamas Alberčio sistemą, dailininkas turi parengti iš perspektyvoje matomū kvadratū sudarytą

pagrindo planą, paskui į jį įkomponuoti vaizduojamas struktūras. Kad tai padarytū, jis turi išsiaiškinti, kaip planą, susietą su regimaisiais spinduliais ir akiū lygiu arba horizontu, nusipiešti taip, kad atmatuotas plano padalas (vienetus) būtų galima perkelti į menamą atvirą langą, pro kurį žvelgiama į vaizduojamą sceną.

Dailininko ir žiūrovo žiūros taškas yra viduryje, ant akiū (horizonto) linijos, taip paveiksliui suteikiama įtikinama trimatė gėlmė.



### ALBERČIO PAGRINDO PLANO TAIKYMAS

Nupiešus pagrindo plano tinklėlį su akiū lygiu ir išnykimo tašku, metas nuspręsti, kokio aukščio bus objektas arba pastatas – dešinėje parodytame pavyzdyje tai penkios grindų tinklelio padalos. Skriestuvu reikia nubrėžti dvi arkas (ketvirtį apskritimo): jų ir iš keturiū projektuojamo pastato pagrindo kampū išvestū vertikaliū susikirtimo taškai žymi statinio aukštį. Per juos brėžiamos viršutinio artimojo ir tolimojo krašto horizontalės, o šoninės kraštinės brėžiamos taip, kad sueitū išnykimo taške.

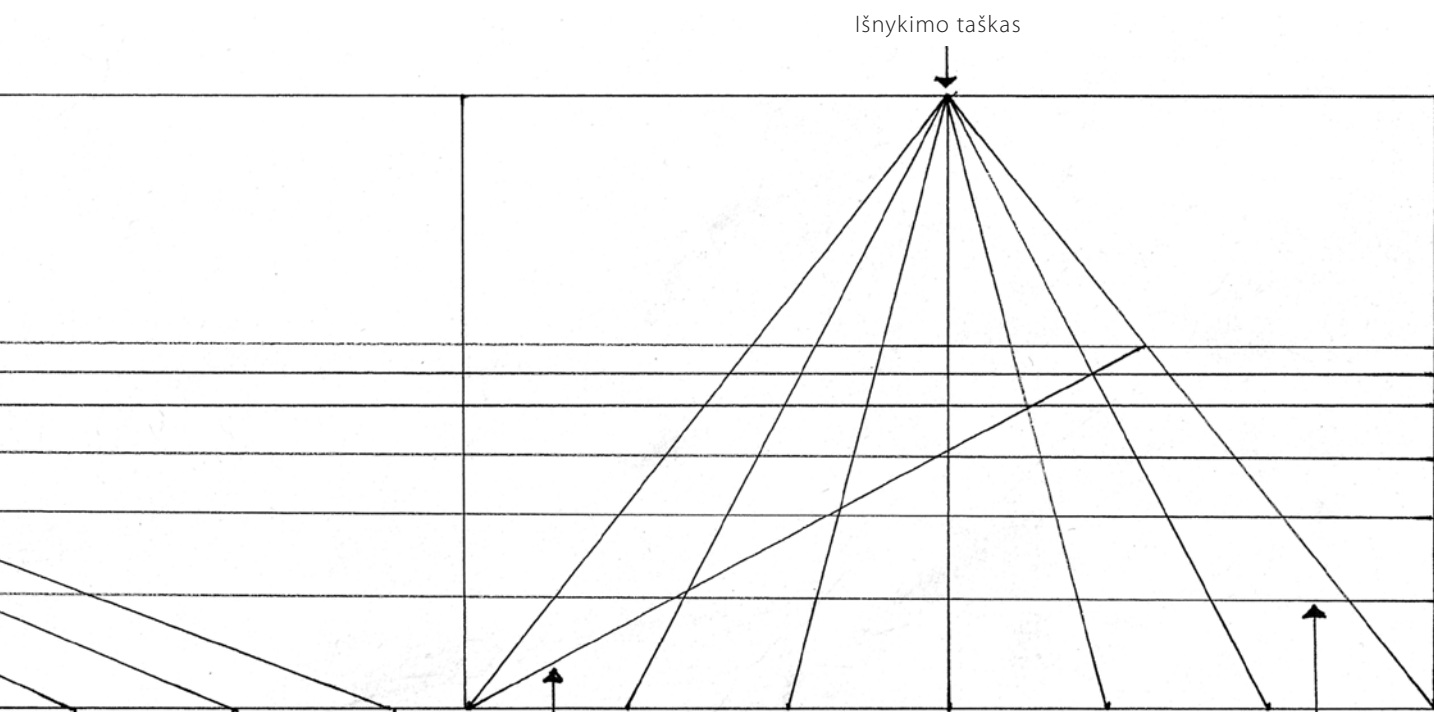
Čia parodytos priekinio ir šoninio fasado projekcijos sukuria labai paprastą struktūrą. Alberčio sistemą galima pritaikyti daug sudėtingesniū pastatū nei iliustruojamo išvaizdai suprojektuoti.

## KAIP PARENGTI ALBERČIO PAGRINDO PLANĄ

Pagrindo linija sužymima padalomis ir taškai sujungiami su išnykimo tašku ant horizonto, kartu įsivaizduojama, kaip tie taškai siejasi su paveiklo plokštuma. Šios priemonės tikslumą galima patikrinti per susidarancias „šaligatvio plyteles“ nubrėžus paprastą įstrižainę.

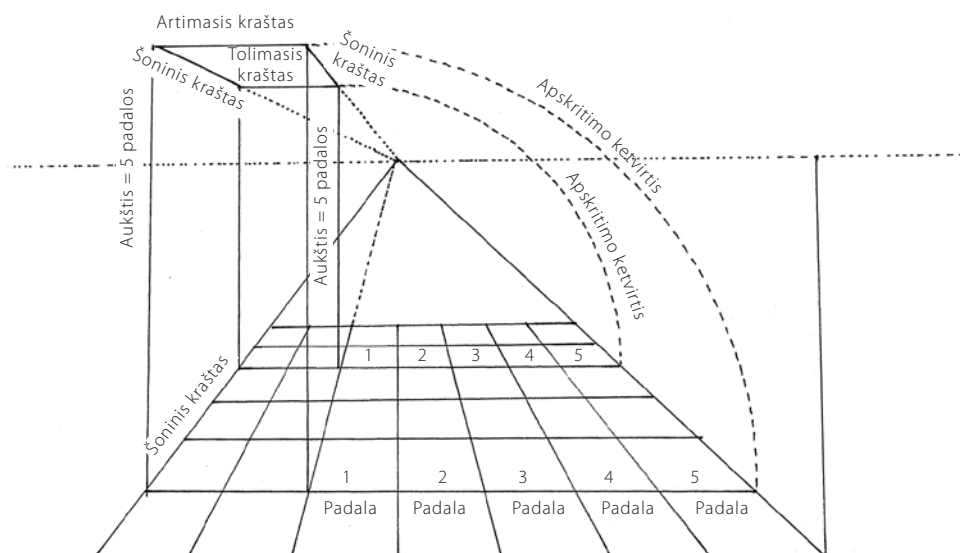
Sukūrus šaligatvio efektą, visi kiti statiniai gali būti komponuojami šioje erdvėje, įtikinant žiūrovą, kad jis žvel-

gia į trimatę erdvę. Priemonė veiksminga tik dėl sąmonės prielaidų apie dydį ir nuotolį. Jeigu perspektyvos linijos paslepiamos taip, kad atrodytų kaip realaus pasaulio atributai, kaip antai šaligatvis ar siena, akis „priima“ šį susitarimą ir mato vaizdą, kuris paveiksle suvokiamas kaip giluma. Be to, pagal perspektyvos principą vaizduojamos visos detalės, kad atvaizdas būtų įtikinamas.



Patikrinimo linija (tinklelio tikslumui patikrinti)

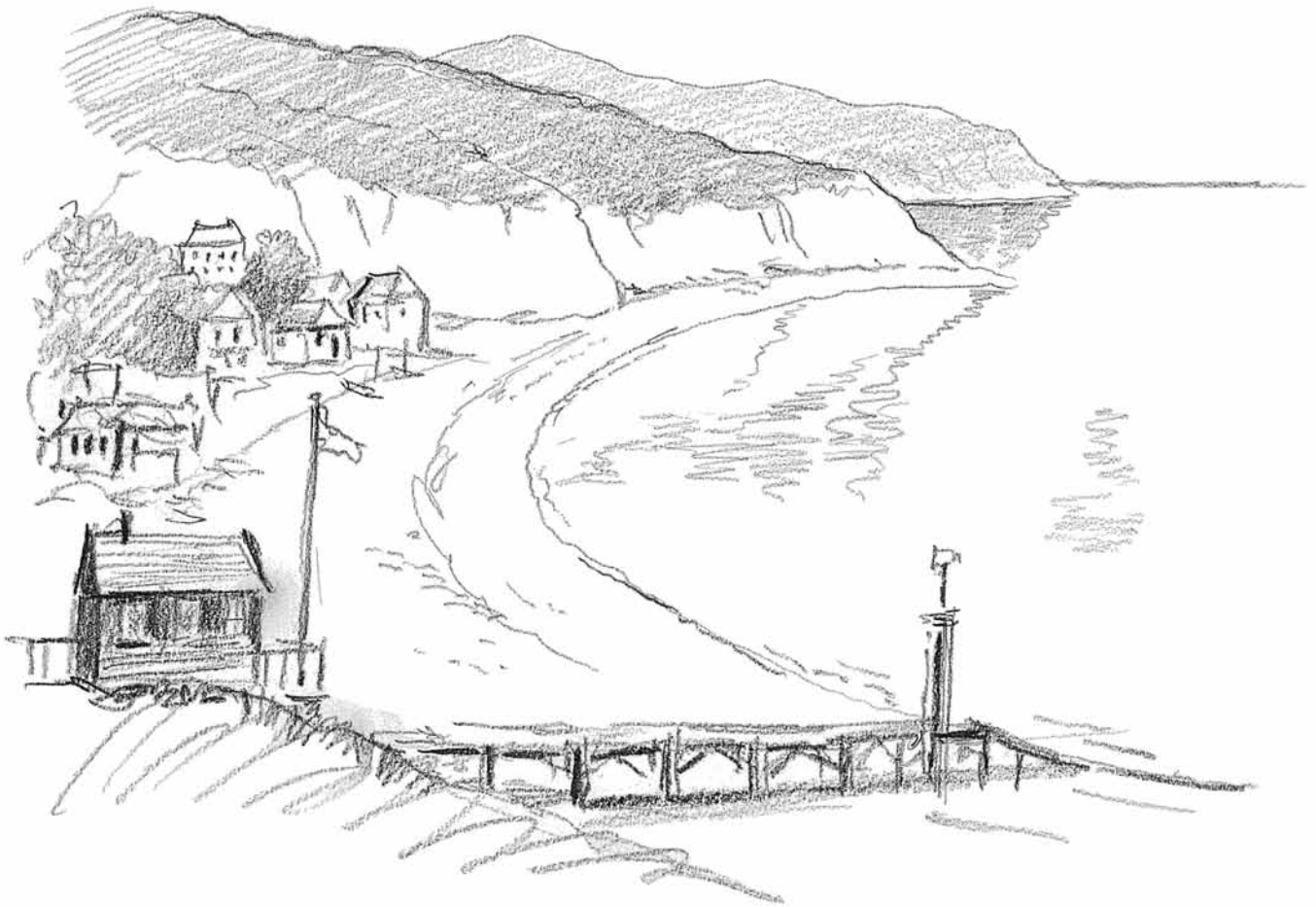
Skersinės linijos (horizontalios linijos, jungiančios nuo paveiklo plokštumos einančius regimuosius spindulius su perspektyvos struktūra)



## Peizažai įvairiais rakursais

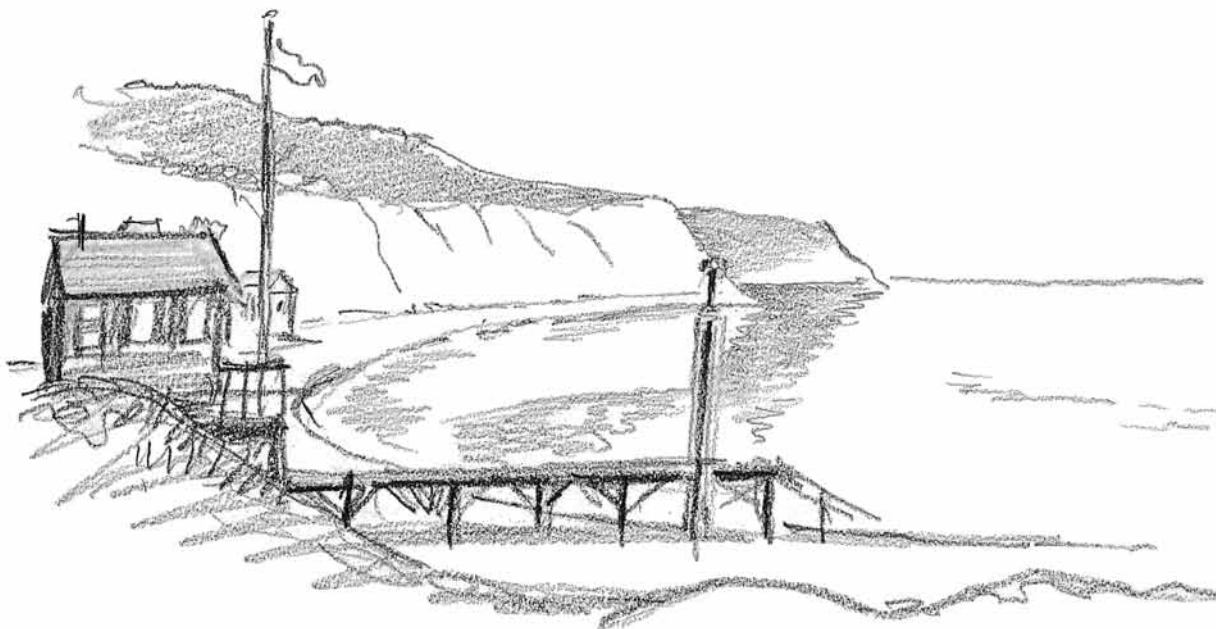
Nupiešti tą patį peizažą skirtingais rakursais – puikios pratybos. Pasirinkus ketinamą piešti vietovę, verta ap-eiti ją ir pasirinkti vietą, iš kurios piešti būtų geriausia.

Čia parodyti trys skirtingi to paties pajūrio vaizdai su uolomis, toli besidriekiančia pakrante, kaimeliu, pa-krantės sargo trobele ir mediniu molu.



Šis vaizdas nupieštas žvelgiant į pakrantę iš gana aukštai, todėl jūros horizontas aukštai, palei uolas besidriekianti žemės juosta aiškiai matoma iki pat įlankos galo. Sargo trobelė ir molas gražiai papildo kaimelį aprėmusias uolas ir įlanką tarp jų.





Dabar tą patį vaizdą matote iš žemiau, maždaug iš to paties lygio, kuriame stovi namelis. Tolumon palei įlanką besidriekiančios žemės juostos iš šio taško beveik nematyti. Kaimelį kone visiškai užstoja trobelė – ji ir molas šiame piešinyje yra tarsi fonas įlankos gale dunksančiai uolai.

Šiame iš dar žemiau nupieštame vaizde trobelė yra aukščiau akių lygio. Kaimelis apskritai dinga, dabar trobelė ir molas – svarbiausi piešinio elementai. Pakeitus žiūros kampą, pasikeitė ir piešiama peizažo dalis, ir paties piešinio pobūdis.

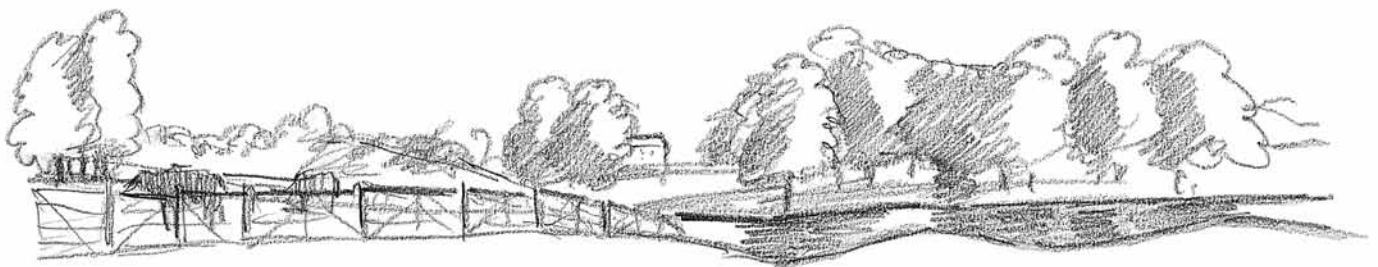


Štai dar pora pavyzdžių, kaip nuo žiūros taško priklauso kompozicija. Atskiri peizažo elementai įgauna vienokį ar kitokį svorį, nelygu, koku kampu į juos žvelgiama. Pirmame piešinyje tvora matoma tik kaip prak-

tiškas buities daiktas ir ne itin keičia vaizdą. Antrame piešinyje pasikeitęs rakursas tvorą daro daug svarbesnę, ji kreipia akį į peizažą. Priešingai yra su šiuose dviejuose piešiniuose pavaizduotu ežero lopinėliu.



Tiek karvių padėtis lauke, tiek tvora, besileidžianti žemyn prie vandens, sukuria stiprų šoninio judėjimo jausmą. Vaizdas kitapus ežero kelia erdvės pojūtį.

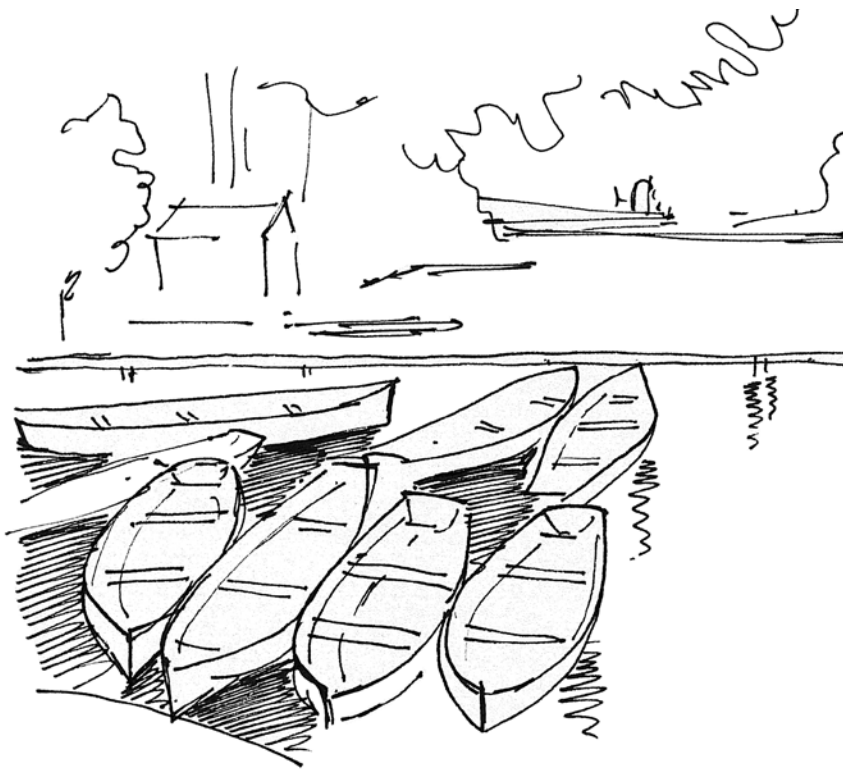


Žvelgiant iš žemesnio žiūros taško, ežero plokštumos – tiesiog sidabriško vandens – sukurtas nuotolio įspūdis smarkiai sumažėja. Dabar svarbiausi elementai yra tvora ir medžiai, karvės nebe tokios svarbios.



Panašų įspūdį matome šiame vaizde (viršuje) kitapus vandens. Viršutiniame piešinyje visi elementai parodyti visai gerai, tačiau nėra svarbiausio.

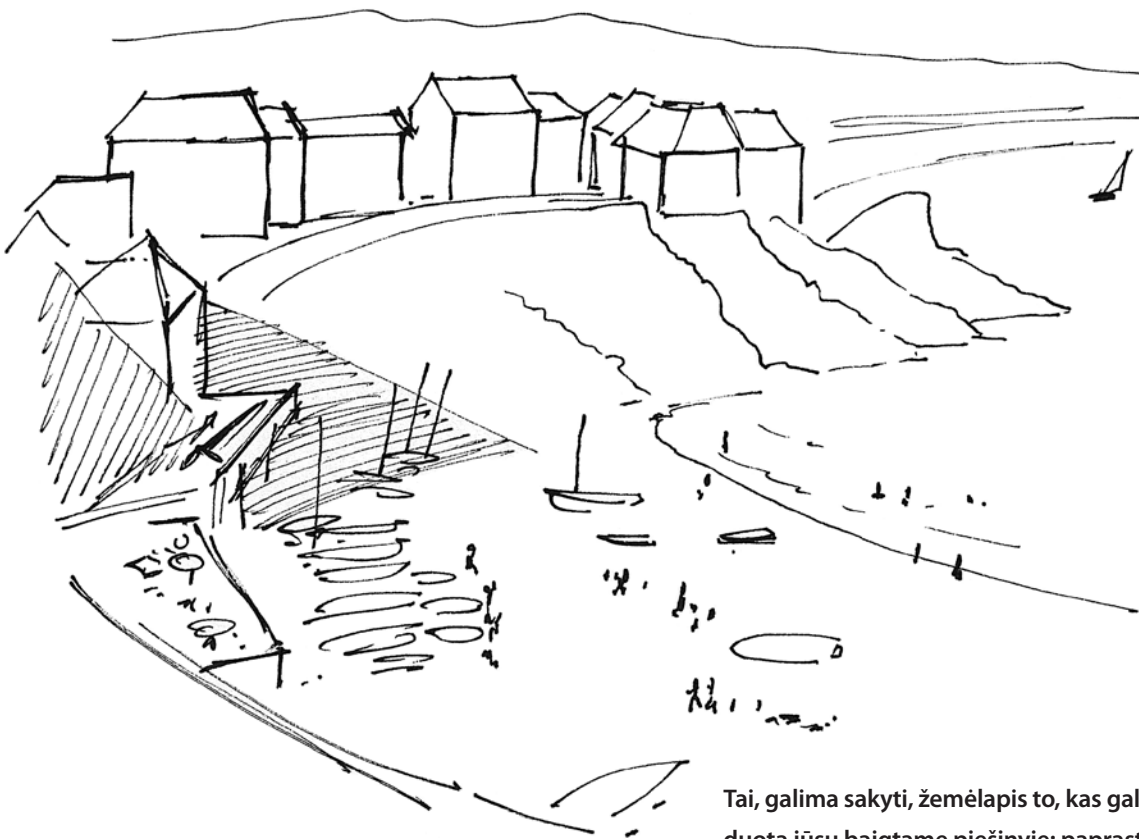
Kilstelėjus žiūros tašką (apačioje) aukščiau, aiškiai dominuoja vanduo, o medžiai nebėra tokie svarbūs. Kalvos antrame plane dabar santykinai didesnės, palyginti su kitais elementais, ir žiūrovui daro kalnuotos vietovės įspūdį.



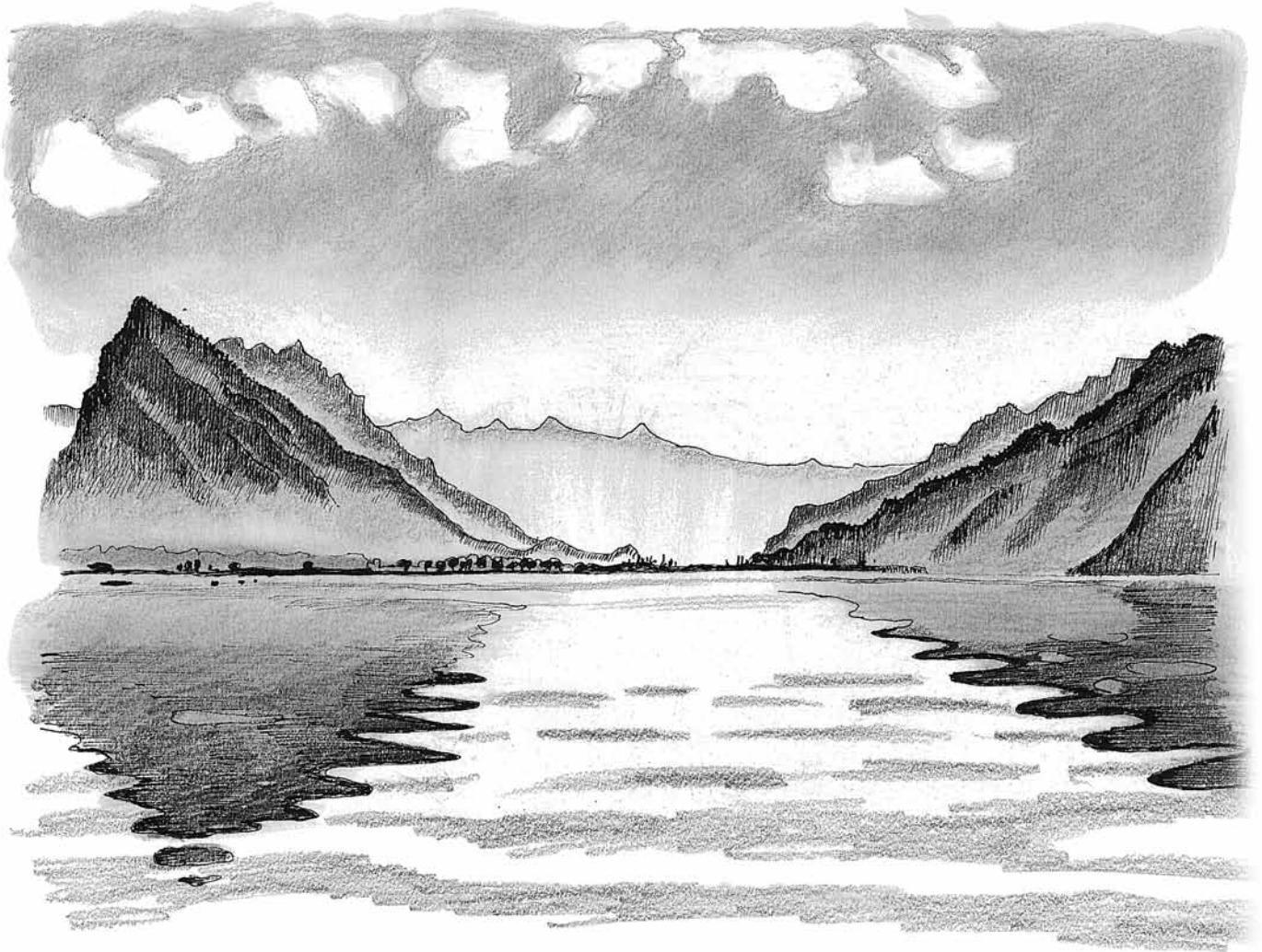
## Išbandome įvairias priemones

Ligi šiol piešdami pieštuku parengėte smulkias studijas, kuriomis remdamiesi galite kurti peizažą. Dabar pabandykite pradinę studiją atlikti plunksna ir tušu. Jo pranašumai – aiškumas, paprastumas ir stiprus išpūdis. Teks įgauti drąsos ir imtis atsakomybės už kiekvieną brūkštelėjimą, pagrindinius elementus vaizduoti labai supaprastintai, apibendrintais pavidalais.

Čia laivelių pavidalai aiškiai apibrėžti tarp jų esančiais tamsaus tono masyvais, kuriančiais stiprų skulptūrinį išpūdį. Visa kita – tiesiog tolimo peizažo kontūrai.



Tai, galima sakyti, žemėlapis to, kas galėtų būti pavaizduota jūsų baigtame piešinyje: paprastomis kontūrinėmis linijomis pažymėti pastatų blokeliai, kalvų ir įlankos linijos, platus paplūdimiu nusidriekęs šešėlio lopas, mažyčiais ženklais pakrantėje pažymėti namai ir laiveliai vandenyje. Toks piešinys suteikia scenai skulptūrinį savybių, tarsi surenčiami griaučiai, ant kurių galima toliau kurti.



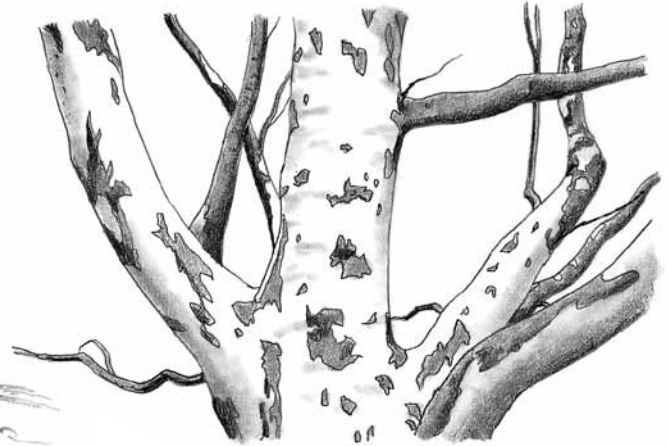
Išdrįsę išmėginti piešinį tušu, dabar pabandykite nupiešti peizažą plunksna ir tušu bei pieštuku arba anglimi, tai yra mišrios technikos piešinį. Štai palyginti lengvas peizažas: prie pat vandens dunkso ir jame atsispindi didžiulės kalvos, viršum jų – debesuotas dangus. Pieštuku arba anglimi minkštai įtrinkite debesis (paskui pieštuko ar anglies pėdsakus galima patrinti servetėle ir išgauti labai švelnų įspūdį), tada plunksna nupieškite kalnų kontūrus ir ryškiausius

jų atspindžius. Tamsiausias vietas padenkite tušu, bet nepersistenkite. Paskui pieštuku arba anglimi nuspalvinkite tamsesnes zonas ir patrinkite, sušvelnindami įspūdį. Ties plunksnos pėdsakais reikės tamsiausių pieštuko linijų, kad šios susiliėtų su pagrindiniu pavidalu. Galiausiai šviesesnį vandens su atspindžiais plotą galima perteikti patrinant pieštuko arba anglies pėdsakus.

Pasirinkite 0,1 mm storio braižybos pieštuką; jeigu šis piešinys bus savarankiškas darbas, o ne tik pagrindas kitam, tikslesniam, piešiniui, dirbkite 0,3 ar 0,5 mm pieštuku.

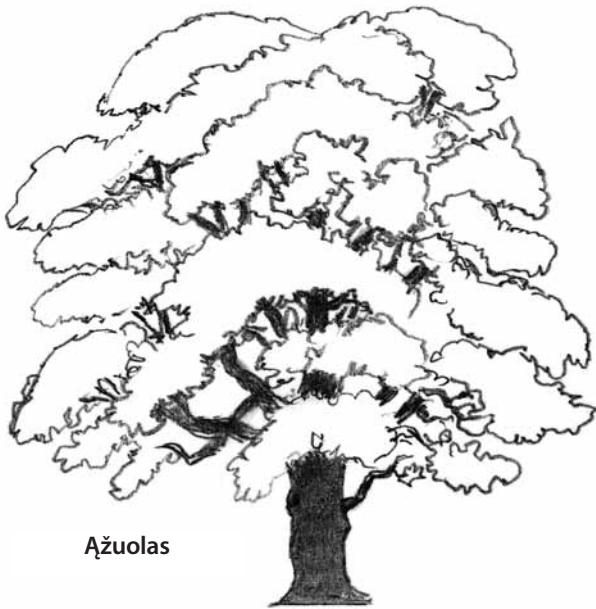
## Medžiai: nuo šaknų iki vainiko

Dailininkai visada mėgsta piešti medžius, net ir tuomet, kai neturi užsakymo. Medžiai yra nuostabūs augalai, kai kurie itin gražūs, bet juos piešti nelengva. Prieš imdamiesi tokios užduoties, panagrinėkite šiame puslapyje pateiktus medžių eskizus.

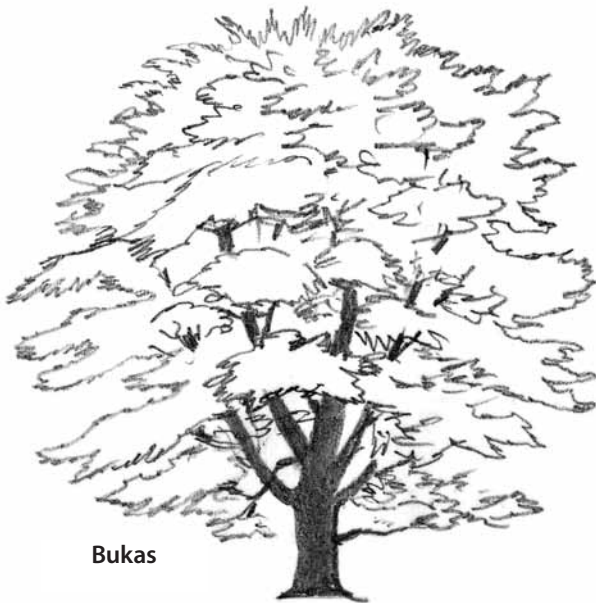


Atkreipkite dėmesį į didesnius medžius artimiausiame parke, o jeigu jums taip pasisekė, kad gyvenate užmiestyje, pasidairykite po miškelius ir krūmynus. Atkreipkite dėmesį į stiprią šaknų struktūrą, kai ji matoma virš žemės, kaip šaknys apkabina žemę tarytum didžiulės gumbuotos rankos. Paskui įdėmiau pažvelkite į kamieno ir šakų žievę, jų faktūrą. Nupieškite to, ką matote, eskizus.





Ažuolas



Bukas



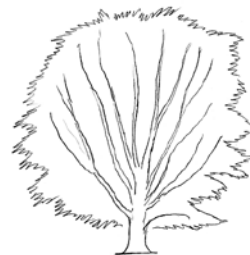
Paprastasis kaštonas

## Pavidalai

Svarbu pajusti bendrą ketinamo piešti medžio pavidalą. Geriausias metodas – pirmiausia nupiešti apytikslį medžio pavidalo kontūrą. Paskui jį reikia padalyti į lapų saleles ir parodyti pagrindinių šakų struktūrą – kaip iš kamieno jos atsišakoja iki medžio masyvo krašto.

Jeigu jūsų objektas yra lapuotis žiema, tai susipynusios šakos, suprantama, bus nelengvas iššūkis. Šakos sudaro pavidalų labirintą, kurį įveikti pavyks tik išanalizavus, koku būdu jos stiebiasi aukštyn ir kaip smulkesnės šakos bei šakelės atsišakoja nuo pagrindinės struktūros. Laimė, medžiai per daug nejuda, todėl šiuo atžvilgiu jie idealūs „modeliai“.

Šis trejetas lapuočių medžių tipų yra skirtingo pavidalo ir faktūros. Suraskite šiuos medžius gamtoje ir patys įsitikinkite, kokie jie skirtingi, įdėmiai apžiūrėkite ir paskirkite laiko kiekvieno pavidalui nupiešti. Atkreipkite dėmesį į bendrą pavidalą ir šakų išsidėstymą – pažvelkite į šalia pateiktus piešinius.

Ažuolo kontūras  
ir šakų išsidėstymasBuko kontūras  
ir šakų išsidėstymasPaprastjo kaštono  
kontūras ir šakų  
išsidėstymas

## Medžiai: vainiko piešinys

Net ir patyrusiems dailininkams piešti medžio vainiką gali būti nelengva. Toliau pateikiamas pratimas išmo-

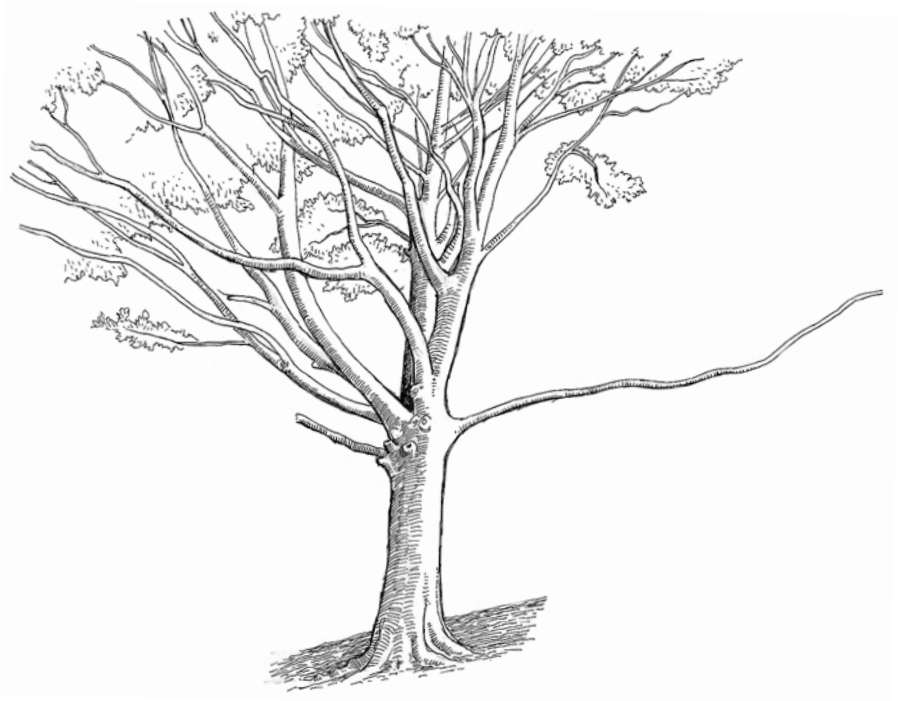
kys įprasti piešti šakas. Šiuosyk nesistenkite tiksliai perteikti lapijos, pakaks jos užuominos.



Šį didelį medį piešiau pavasarį, dar lapams nesusprogus. Tai idealus objektas sudėtingam vainikui pavaizduoti – medis augo miško šlaite, o lapai žaliavo tik vainiko viršuje.

Pažvelgus į tokį medį, nelengva suprasti, kaip nupiešti kiekvieną šaką. Pankiausia pirma nupiešti pagrindines šakas nesirūpinant, ar jos kryžiuojasi priešais, ar už gretimos šakos. Tik piešdami pirmą su kitomis šakomis susiklojančiąją, atkreipkite dėmesį, ar ji yra už jos ar prieš ją.

Nupiešus daugiau šakų, medyje atsiras ir gylis bei erdvės pojūtis. Lapus palikite kaip abstrakčius suapvalintus pavidalus; panorėję galėsite pavaizduoti juos vėliau.



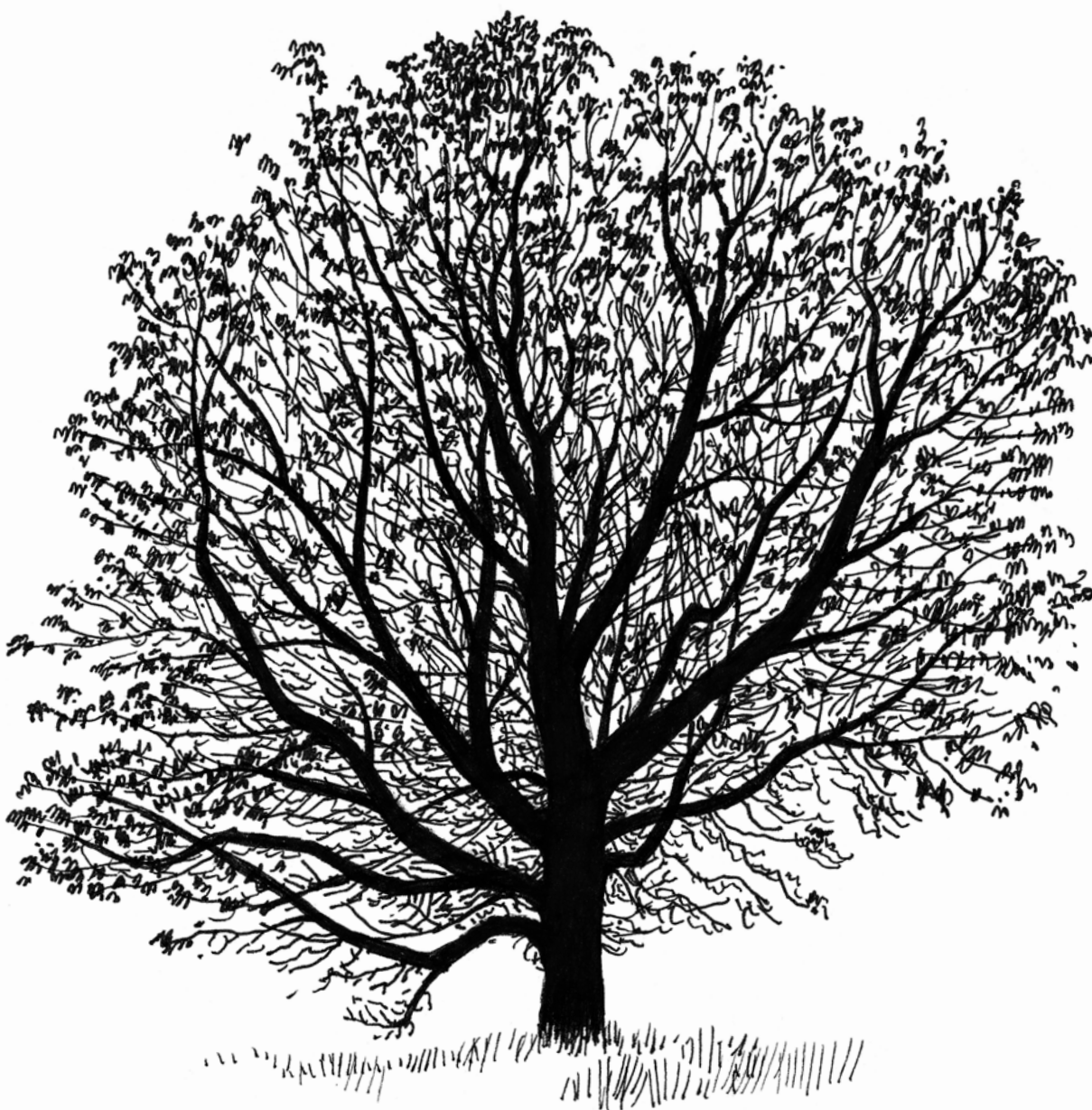


Kai matome medžių siluetus, kiekvieno jų šakos ir lapai atrodo lyg vis kitoks ornamentinis piešinys. Šis pratimas išmoks kuo detaliau pavaizduoti šį medžio vainiką su smulkiomis šakelėmis ir lapija (jei yra lapų). Užduotis geriausiai pavyks, jeigu siluetą piešite nelabai didelį, jis turi įsitemkti A4 formato lape.

Tinkamiausias šiam pratimui medis – gudobelė. Susisukusios, dygliuotos jos šakos ir šakelės sudaro tankų, itin raiškų rezginį. Pabandykite piešti tušu, nes

tai paskatins jus rizikuoti ir stengtis pagauti pavidalus iškart – juk ryšitės piešti negalėdami ištrinti. Jei kiek ir apsiriksime, nieko tokio – svarbiausia yra perteikti pagrindinį raštą.

Šio pratimo geriausia imtis žiemą, nors tai ir blogiausias metas piešti lauke. Kraštutiniu atveju galima tokio medžio siluetą nukopijuoti iš geros nuotraukos, tačiau tai nebus nei geras patikrinimas, nei pamoka.



Tokį siluetą veikiausiai matytumėte prieš šviesą – šakų vainikas išties nepaprastai tankiai susipynęs. Kaip ir ankstesniame pavyzdyje, nesvarbu, ar kuri šaka yra priekyje kitų, ar už jų.

## Galva iš visų pusių

Kai piešimo tema – žmogus, neabejojame, kad reikia jį pasisodinti, kur krinta gera šviesa, žvelgti į savo modeli tiesiai ir imtis piešti. Tačiau tai, kas akivaizdu, ne visada duoda geriausią ar tiksliausią rezultatą. Jei portretuodami sieksite perteikti tik asmens panašumą, praleisite svarbiausius ir įdomiausius portreto piešimo aspektus.



**Nuleista galva.** Gerai matyti viršugalvis, jis dominuoja matomoje zonoje. Atkreipkite dėmesį, kaip akys iš dalies pasislepia po antakiais, daug pastebimesnės blakstienos, nosis pridengia burną, o smakras bemaž išnykęs.

Toliau pateiktu pratimu siekiama paskatinti jus žiūrėti į galvą kaip į visumą. Pažvelgę į galvą iš skirtingų kampų – išskyrus „akivaizdųjį“ – įsitikinsite, kad ji daug įdomesnė nei vien veido bruožai. Panagrinėkite du piešinius.

**Atlošta galva.** Šiuo kampu aiškiai matoma smakro apačia ir panosė – tokias vietas paprastai retai pastebime. Šiuo rakursu žmogus atpažįstamas neiškart, nes nematyti kaktos, o plaukai sukritę už galvos.

Atkreipkite dėmesį į didelį kaklo plotą ir pasmakrę bei žiūrovui matomas nosies šnerves, kaip nosis išsikiša iš bendro galvos pavidalo. Žvelgiant šiuo kampu, keista ir ausų padėtis, tad nupiešti jas gali būti nelengva. Kaip matote, akys nedominuoja.



Panagrinėję žmonių galvas, įprasite matyti jas kaip bendrą pavidalą arba struktūrą, o ne kaip atskirus veidus. Toks požiūris atskleidžia mums štai ką: nors veidų daugybė, daugelio galvų struktūra yra panaši. Individualūs skirtumai neatrodys itin svarbūs suvokus, kad kiekvieno mūsų galva priklauso vienam iš keleto galvos tipų.



Mums žiūrint į žmones, dažniausiai dėmesį pernelyg lengvai patraukia jų akys ir burna, nes iš esmės šie bruožai lemia veido išraišką. Atsiriboję nuo veido išraiškos geriau

Jeigu norite nuodugniai išnagrinėti šį reiškinį, paprašykite savo modelius papozuoti kuo įvairiau ir ištyrinėkite to, ką matote, struktūrą. Galite pasinaudoti mano pateiktomis pozomis arba sukurti savas.



pastebėsite bruožus. Piešdami galvą, dėmesį sutelkite į kaktą, žandikaulį, skruostikaulius ir nosį. Jie suteikia veidui struktūrą ir kartu charakterį.



## Piešiame žmogų: veido bruožai

Prireiks daugybės veido bruožų eskizų įvairiais rakursais, kol pagausite, kaip pasikeičia kiekviena veido dalis. Tai visai nesunku – tegul modelis lieka kur buvęs, o jūs vis keiskite žiūros kampą. Tačiau kartais modelio reikės paprašyti atlošti galvą, pa-

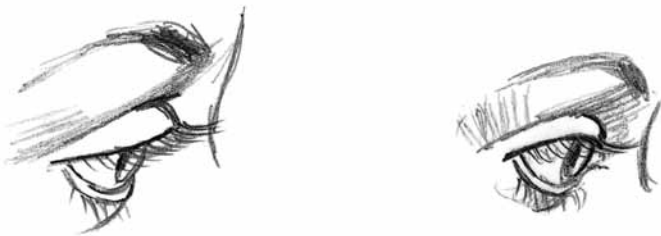
kreipti akis, įtempti lūpas, kad geriau suprastumėte, kaip šie bruožai keičiasi. Pratimams skirtas laikas garantuos, kad piešite labiau užtikrintai, pradėsite pastebėti subtilybes, kurios anksčiau nebuvo tokios akivaizdžios.

### AKYS



Iš apačios ir iš viršaus matomos aukštyn žiūrinčios akies pavidalai atveria papildomas formų variacijas.

Greitai pastebėsite, kad nudelbtos žemyn ir žiūrinčios aukštyn akies išraiška iš esmės skiriasi.



Atkreipkite dėmesį, kad žvelgiant iš šono akies obuolio pavidalas matomas daug aiškiau, lęšis, regis, pritvirtintas prie obuolio paviršiaus, o raišelė tarsi įsilieja į lęšį.

Kai akys nukreiptos žemyn, viršutinis vokas įgauna jo gaubiamo akies obuolio pavidalą, ir atvira akies dalis sudaro pusskritulį. Viršutinis vokas padidėja, o apatinis, priešingai, susiraukšlėja.



### AUSYS



Nedaugelis žmonių geba krutinti ausis, taigi jos kelia mažiau problemų negu bet kuris kitas bruožas. Ausų išraiškos mums nepažįstami, nes retai į juos atkreipiame dėmesį. Žiūrint iš priekio arba nugaros, ausys dažniausiai nepastebimos. Jų forma skiriasi, bet esama keleto bendrų pavidalų. Pažvelkite į šiuos pavyzdžius.

**NOSIS**

Nosis nebūna kažin kokia išraiškinga, nors ją galima suraukti, šnerves išplėsti. Tačiau pradedantiems mokytis piešti gali būti nelengva atkartoti jos pavidalą.

Ypač sunku pavaizduoti nosį iš priekio – tenka gerokai padirbėti perteikiant jos kontūrus, kad ji neatrodytų labai baisiai.



Piešiant nosį iš priekio, ypač padeda aiškus tamsus šešėlis.

Jeigu nenorite, kad nosis atrodytų itin atsikišusi, šviesa tiesiai iš priekio suplokštinkite matomus nosies kontūrus.

Tačiau iš šono jos forma aiški. Šnervės yra aiškiai apibrėžta nosies dalis. Žiūrint iš priekio, geriausia sutelkti dėmesį į šnerves ir pagal jas pagauti kitus bruožus.

**BURNA**

Dėl lūpų judrumo tai antras po akių charakteringiausias veido bruožas. Nors lūpų būna pačių įvairiausių, ėmus jas tyrinėti paaiškėja, kad galima išskirti kelis jų tipus.



Pirmiausia nupieškite lūpas iš priekio, paskui trijų ketvirčių rakursu iš kairės ir dešinės, tada šonu.

Paskui nupieškite jas šiek tiek iš apačios ir iš viršaus – tai pagrindiniai lūpų pavidalai. Atkreipkite dėmesį į lūpų kraštą: jis aiškiai matomas ten, kur kai kurios jų dalys atsikišusios. Kitur lūpų spalva tokia pati kaip ir oda aplinkui.

Kai susidarysite aiškų pagrindinės lūpų formos vaizdą, panagrinėkite, kaip jos atrodo pražiotos. Pirmiausia pabandykite nupiešti truputį pražiotas lūpas bent pora rakursų (iš priekio ir šonu), paskui labiau pražiotas ir lūpas išsižiojus. Atkreipkite dėmesį, kaip pasikeičia išsižiojusio žmogaus lūpos – jos išsitempia, abiejuose skruostuose ir apačioje susidaro raukšlės.

Dabar pažvelkite į besišypsančią burną – pirmiausia sučiauptą, paskui šiek tiek pražiotą. Smulkiau išnagrinėtus šiuos bruožus rasite p. 228–231.



## Perspektyvinis vaizdas: rankos ir kojos

Didžiausių sunkumų piešiant žmogaus ar kokią kitą figūrą kyla tada, kai piešiamos figūros kūnas arba galūnės sutrumpėja dėl perspektyvos – toks pavyzdys gali būti jūsų žiūros taško link ištiesta koja arba ranka. Vietoj tikėtiną kojos pavidalo matote keistokai pakitusias proporcijas, kurias protas būtų linkęs ištaisyti. Bet jei norite nupiešti tiksliai, teks atmesti tai, ką siūlo protas, ir tiesiogiai stebint pamatuoti, jeigu būtina įsitikinti, kad teisingai laikotės šių keistų proporcijų. Tuomet iš galo matoma galūnė (kaip iliustracijoje dešinėje) žiūrovui tikrai atrodys įtikinamai.



Žiūrėdami į koją iš pėdos pusės, atkreipkite dėmesį į tai, koks didelis atrodo padas, palyginti su matomu kojos ilgiu. Kelio raumenys išsikiša į šalis, išryškėja ir apvalumas, ir kampuotumas, o ilgio beveik nebelyka. Jei stebėsite šiuo rakursu matomus pavidalus, jums neturėtų kilti neįveikiamų sunkumų. Nesakykite sau, kad nupiešėte blogai, nes taip nėra – tiesiog tai neįprastas žiūros taškas.

Tas pats ir su rankomis – delnas dažnai atrodo pasibaisėtinais didelis, galima sakyti, nustelbia visą ranką. Žiūrint šiuo rakursu, iškilęs raumuo ar atsikišęs kauliukas atrodo kaip pagrindinė rankos forma.

Sutrumpėjusios rankos vaizdas taip neglumins, jei tiesiog priimsite kaip tokio rakurso rankos pavyzdį su

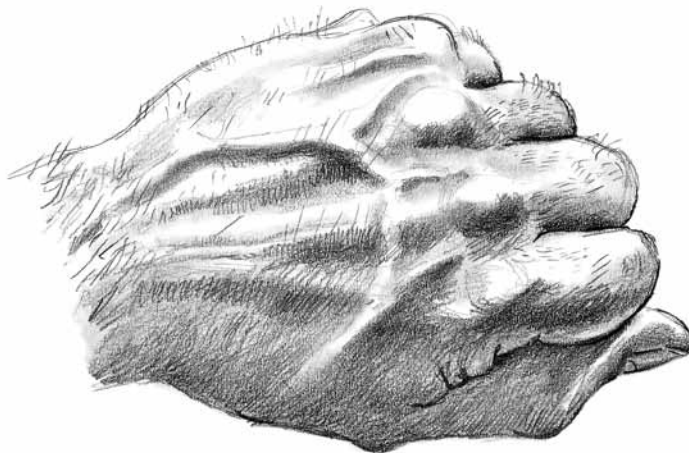
atsikišusiais nuo delno pirštais. Atkreipkite dėmesį į pirštų galų ir krumplių pavidalus, nes jie lemia iš galo matomos rankos bruožus. Nago pavidalas irgi padeda suvokti tikrą piršto padėtį. Pagrindinė rankos dalis šioje padėtyje nėra vyraujanti, bet ją irgi reikia išdėmiai išnagrinėti.



## Plaštakos

Ištyrinėti plaštakas palyginti nesunku, ypač jeigu kaip modelį naudojate savąsias. Prisitaisę veidrodį, galėsite apžiūrėti jas beveik bet kuriuo kampu. Žinoma, būtina

ištyrinėti ir jaunesnio, ir vyresnio žmogaus bei kitos lyties asmens rankas. Pamatysite, kad įvairaus amžiaus ir lyties žmonių plaštakos pavidalas smarkiai skiriasi.



Visada pirmiausia atkreipkite dėmesį į pagrindinę plaštakos struktūrą, nulemtą kaulų, paskui kruopščiai išnagrinėkite kūno ir odos stangrumą, sudiržimą ar glebumą.

Plaštakos išorė aiškiausiai parodo modelio amžių. Senesnių rankų venos išsišokusios, nestandžios, aplinkui krumplius oda labiau susiraukšlėjusi. Mažų vaikų abi rankų pusės putlios.



## Raumenų skirtumai

Vienų žmonių kūnai būna raumeningesni, kitų aptakesni, putlesni. Tai gali lemti nemenkus baigto piešinio skirtumus. Panagrinėkite pateiktus pavyzdžius.



Putli figūra, kurios raumenų jungtis slepia kūno iškilimai ir įdubimai, ir dėl to jos forma atrodo glotni ir aptaki, kelia ramybės arba sunkumo įspūdį. Itin masyvus kūnas gremėzdiškas ir nesukuria ramybės įspūdžio. Putlūs kūnai atrodo ramesni negu kaulėti.



Kieto, raumeningo kūno raumenų grupės aiškiai išsiskiria, kampuotos formos sukuria aktyvumo ir net agresyvumo įspūdį. Galinga kaulų struktūra šią savybę dar sustiprina. Prakauli moters figūra, nors paprastai moterų figūros ramesnės nei vyrų, atrodo gana aktyviai ir neįjaukiai.